

Uitbesteding in het buitenland

Auteur(s): Gradus, R.H.J.M.
Dijkgraaf, E.**Verschenen in:**

ESB, 82e jaargang, nr. 4094, pagina 146, 19 februari 1997

Rubriek:**Trefwoord(en):**

Met name de Angelsaksische en de Scandinavische landen hebben een lange traditie in het uitbesteden van publieke diensten, zoals kinderopvang, waterdistributie, arbeidsbemiddeling, beveiliging en beheer van gebouwen en bibliotheken. De *Economic Outlook* van de OESO van december 1993 bevat een overzicht van uitbesteedde publieke taken met kostenbesparingen (zie [tabel 1](#)). Uit diverse studies blijkt dat kostenbesparingen gerealiseerd worden, soms zelfs bij hogere kwaliteit.

Tabel 1. Uitbesteding in het buitenland

Land	Activiteit	Kostenbesparing (%)	
Zweden	Onderhoud openb. ruimte	10-19	in versch. steden
	Ophalen huisvuil	25	gemiddeld
	Vrije tijd-activiteiten	13-15	Stockholm
VK	Kinderopvang	9-15	
	Verskillende	6	gem. (max. 25)
VS	Verskillende	0-35	
	Goederenvervoer	20-50	
Australië	Waterdistributie	15	

Bij het ophalen van huisvuil varieert de doelmatigheids-winst van 7-30% in 300 Amerikaanse steden tot maar liefst 50% in Canada¹. Britse gegevens uit 1984 en 1985 duiden op doelmatigheidswinsten van 22% als een private onderneming de uitvoering op zich neemt, en 17% als de uitvoering na uitbesteding in handen blijft van een gemeentelijke instantie². Latere studies bevestigen deze kostenvoordelen³. Inmiddels heeft men de beschikking over een dataset over een periode van elf jaar en blijken de resultaten over de tijd relatief consistent te zijn. Wel blijkt er in een gering aantal gevallen sprake van een lichte kosten- stijging als na enkele jaren opnieuw over het contract onderhandeld moet worden.

Ook het uitbesteden van de catering en de wasserij in de Engelse gezondheidszorg wijst op kostenvoordelen⁴. In Australië waren kostenvoordelen van 30 tot 50% te behalen met het uitbesteden van het schoonmaken van scholen en kantoren⁵.

Van het veel gehoorde bezwaar, dat uitbesteding zal leiden tot de achteruitgang van publieke dienstverlening, is in het algemeen geen sprake. De Amerikaanse steden Phoenix, New York en Sacramento hadden een goede ervaring: hier werd na de introductie van aanbestedingen voor het ophalen van huisvuil beter en efficiënt materiaal geïntroduceerd, meer van technische hulpmiddelen gebruik gemaakt en het rijstema aangepast⁶. En het hiervoor genoemde Australische onderzoek concludeert, dat de kwaliteit van het schoonmaakwerk voor de scholen verbeterde⁷. Overigens blijkt het eenvoudig mogelijk een kwaliteitsverbetering te bereiken, door vooraf afspraken over kwaliteit te maken.

Wettelijke plicht om uit te besteden

De Engelse centrale overheid besloot, gezien de positieve ervaring met uit- en aanbesteding, middels de '1988 Local Government Act' gemeenten te dwingen om bepaalde diensten uit te besteden. Deze wet heeft betrekking op de volgende diensten: ophalen van huisvuil, schoonmaken van straten, schoonmaken van gebouwen, catering in scholen, catering in andere openbare gebouwen, onderhoud aan groen en onderhoud aan wegen. Onder deze wet is een lokale overheid (of een gelieerd publiekrechtelijk lichaam) bij de bovenstaande taken verplicht aan de volgende eisen te voldoen⁸:

- » tenminste drie ondernemingen (tenzij er minder gegadigden zijn) moeten gevraagd worden om een offerte uit te brengen;
- » ook de lokale organisaties (de zgn. Direct Service Organisation (DSO)) kunnen inschrijven;
- » vooraankondiging in de lokale of handelspers;

- » redelijkheid van tijdstippen, plaats en prijs van het contract;
- » binnen 3 à 6 maanden na publicatie moet de keuze bepaald zijn.

Bij een evaluatie van de eerste ronde in 1989 bleken van de 438 getenderde diensten er 74% 'in huis' (aan een DSO) uitbesteed te worden. Soms werd niet uitbesteed omdat concurrentie eenvoudigweg ontbrak. Andere oorzaken zouden kunnen zijn dat er sprake is van een natuurlijk monopolie-achtige situatie of oneigenlijke kostenvoordelen voor de publieke aanbieder (differentiele kostprijsberekening of kruissubsidiëring). Het hoge percentage kan overigens ook aangeven, dat er andere motieven in het spel zijn dan kostenoverwegingen bij uitbesteding. De populairste diensten om uit te besteden waren het ophalen van huisvuil en het schoonmaken van straten en gebouwen.

Zie ook: [Vuilophaal kan goedkoper: de winst van uitbesteding](#)

---

1 E. Savas, Intracity competition between public and private delivery, *Public Administration Review*, 1981, nr. 41, blz. 46-52; B.J. Stevens, Scale, market structure and the cost of refuse collection, *Review of Economics and Statistics*, 1978, nr. 60, blz. 438-448; J. McDavid, The Canadian experience with privatising residential solid waste collection services, *Public Administration Review*, 1985, nr. 46, blz. 602-608.

2 S. Domberger, S. Meadowcroft en D. Thompson, Competitive tendering and efficiency: the case of refuse collection, *Fiscal Studies*, 1986, blz. 69-87.

3 S. Szymanski en S. Wilkins, Cheap rubbish?, Competitive tendering and contracting out in refuse collection - 1981-88, *Fiscal Studies*, 1993, nr. 14, blz. 109-130; en S. Szymanski, The impact of compulsory competitive tendering on refuse collection services, *Fiscal Studies*, 1996, nr. 17, blz. 1-19.

4 R. Milne en M.A. McGee, Compulsory competitive tendering in the NHS: a new look at old estimates, *Fiscal Studies*, 1992, nr. 13, blz. 96-111.

5 S. Domberger, C. Hall en E.A.L. Li, The determinants of price and quality in competitive tendering contracts, *Economic Journal*, 1995, nr. 105, blz. 1454-1470.

6 D. Osborne en T. Gaebler, *Reinventing the government: how the entrepreneurial spirit is transforming the public sector*, Addison-Wesley, 1994, blz. 76-89.

7 Voor de kantoren leek het te verslechteren, maar dit resultaat was niet significant. Domberger et al., op.cit., tabel 4.

8 J. Painter, Compulsory competitive tendering in local government: the first round, *Public Administration*, 1991, blz. 191-210.